

Bilaga

Efter att Tobaksfaktas rapport kring riksdagspartiernas tobakspolitik publicerades i juni 2018 har vi beslutat att även låta Feministiskt Initiativ få svara på undersökningens frågor. Den här bilagan är tillagd i augusti 2018. Inget innehåll i den övriga studien är ändrat, varför Feministiskt initiativ inte finns med i studiens diskussion och slutsats.

FEMINISTISKT INITIATIV

Intervjuperson: Farida al-Abani, socialpolitisk talesperson

Genomsnittspoäng för åtgärdernas angelägenhetsgrad: 4,9 poäng (av max 5 poäng).

Fråga 1. Vill ditt parti införa standardiserade, reklamfria förpackningar för alla tobaksprodukter?

Ja! Vi vet att tobaksförpackningar är en viktig marknadsföringsplats för tobaksindustrin för att locka till sig fler kunder och även unga. Studier visar också på att neutrala förpackningar lockar mycket mindre och har varit effektiva i de länder där det införts. Vi vill att Sverige ska följa efter i den utvecklingen och inte försena förslag som kan gagna folkhälsan. Enligt tobaksutredningen så behöver inte tryckfrihetsförordningen vara ett hinder men är något som kan bli potentiellt i framtiden. Vår folkhälsopolitik ska inte dikteras från möjligt hot från tobaksindustrin och deras intressen.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 2. Hur ser ditt parti på att lagstifta om att tobaksprodukter ska förvaras dolt (i t.ex. lådor eller skåp) på försäljningsställen?

Vi är positiva till att dölja försäljningen av tobak då det minskar marknadsföringen av tobak och gör det lättare för de som vill sluta samt de som inte har börjat. Norge har visat vägen och här behöver vi följa efter. Stora matkedjor har redan dolt försäljning men försäljningen i mindre butiker behöver ett lagstöd för att genomföra detta. Vi ser gärna även att ingen marknadsföring av tobak görs på försäljningsplatsen. Detta förenklar tillsynen av tobak för kommunerna och gör att reklamombudsmannen nästan helt slipper ärenden om tobaksförsäljningen i butik då det inte längre handlar om en bedömnings- och tolkningsfråga.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 3. Vill ni, i enlighet med tobakskonventionens artikel 5.3, kräva öppenhet om möten mellan beslutsfattare och företrädare för tobaksindustrin, exempelvis genom information på webben om sådana möten och deras innehåll?

Ja! Vi måste följa alla våra åtaganden och konventioner och ta artikel 5.3 på stort allvar för transparens och trovärdigheten då tobaksindustrin inte är som vilken industri som helst och måste behandlas därefter.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 4. Vill partiet att en nationell myndighet ges ett uttalat ansvar för att tobakskonventionen genomförs i Sverige, och får tillräckliga resurser för att göra det?

Ja! Folkhälsopolitiken måste prioriteras mer och få den budget den behöver för att lyckas få till en förändring. Samma sak gäller de direktiv och regleringsbrevet som Folkhälsomyndigheten får. Vi har länge jobbat på samma vis och med inte allt för stor

utveckling av metod och budget. Folkhälsomyndigheten behöver få det stöd de kan få för att utbilda om tobakskonventionen så den blir känd och vara en stödjande instans. Myndigheten behöver även kunna få tillräckligt med resurser bevaka för att se till att konventionen efterlevs.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 5. Hur ser partiet på kontinuerlig höjning av tobaksskatten för att minska efterfrågan på tobak?

Tobaksskatten likt alkoholskatten ska ständigt höjas så som den gjorts då vi vet att det är det effektivaste sättet att minska bruket. Inkomsterna från tobaksskatten är också viktiga för att investera i förebyggande arbete och behandla insatser mot tobak. Vi vet att det idag kostar samhället mer än vad vi tjänar in på skatten vilket är ett viktigt incitament till en fortsatt höjning.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 6. Bör det finnas licensplikt för den som säljer tobak?

Att sälja tobak är en handling som kräver stort ansvar och behöver även då ges den legitimiteten. Idag behöver bara handlare anmäla sig till kommuner för att kunna sälja tobak, något som många tillsynshandläggare ser stora brister i och även tobaksutredningen. Med en licensplikt kommer större skyldigheter följa upp och efterleva kravet med licensen. Här får tillsynspersoner större mandat att dra tillbaka licenser vilket är något som idag verkligen behövs.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 7. Vill partiet ha förbud mot självbetjäningautomater för tobak?

Då vi vill begränsa tillgången till tobak och även risken för att unga får tag på tobak så behöver vi ta bort automater som förenklar bruket och försvårar kontrollen. I en butik kan en informerad säljare mycket enklare se ifall personer som köper tobaken är minderårig eller planerar att sälja till en minderårig. Detta är något som inte går att genomföra med dessa automater. Dessa automater tillhör inte det största problemet med tillgängligheten men är en enkel insats för att begränsa den. Genom att begränsa dessa automater förstärker vi vårt åtagande till tobakskonventionen och följer de många länder som redan förbjudit dessa automater.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 8. Vill ni förbjuda smaktillsatser i snus som attraherar barn?

Ja! Smaktillsatser attraherar både barn och vuxna och gör det medvetet enklare att börja och svårare att sluta. Här gäller det igen att följa våra åtaganden i Tobakskonventionen som rekommenderar att begränsa smaktillsatser. Samma ska gälla för alla tobaksprodukter.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 9. Vill ni lagstifta om rökfria miljöer även utomhus (till exempel parker, stränder och uteserveringar, perronger, hållplatser, lekplatser)?

Ja! Vi vill öka friheten på allmänna platser och ser därför ett behov av att begränsa bruket av rökprodukter, både tobaksrök eller rök från tobaksfria vattenpipor eller e-cigaretter. Alla ska kunna vistas på perronger, lekplatser, arenor, uteserveringar, allmänna entréer utan att behöva exponeras för tobaksrök. Detta är även något som vi vet kan minska bruket bland de många som vill sluta men som har svårt att sluta när de exponeras för rök. Att införa fler rökfria miljöer är en vinst för de som vill sluta och de som inte vill exponeras för det och särskilt barn och unga som inte kan styra sin miljö lika enkelt.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 10. Hur viktigt är det att erbjuda god tillgång till tobaksavvänjning för dem som vill sluta?

Superviktigt! Här behövs det ökad kunskap hos sjukvårdspersonal och elevhälsa så de lättare kan stödja eller remittera någon till tobaksavvänjning. Informationen om den hjälp som redan finns behöver öka samtidigt som de som redan arbetar med det behöver få ökade medel för att arbeta med att utveckla sina metoder för att hjälpa fler grupper. Idag är det också för få vårdcentraler som har utbildade tobaksavvänjare och samma sak gäller elevhälsa. Vi vet att unga vill sluta och ska då få all hjälp de kan få tidigt för att kunna sluta. Allt finns för att genomföra detta men mer resurser behövs för att utbilda och även erbjuda möjlighet till handlingen för att uppdatera sina kunskaper och hålla en hög nivå på avvänjningen.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 11. Bör insatser mot illegal handel med tobak, som smuggling och illegal produktion, prioriteras?

Ja! Tillgången till illegala förpackningar påverkar möjligheten till att förebygga på grund av minskade intäkter och gör att tillgången är svårare att följa samt begränsa. Därför vore det även bra att kunna spåra och märka produkterna. Vi vet också att olika former av illegal handel och smuggling också är tätt sammankopplade och behöver därför utveckla våra metoder och medel för att stoppa dem.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 4

Fråga 12. Hur ser ni på att ha ett måldatum för utfasning av rökningen (exempelvis Rökfritt Sverige 2025)?

Att ha ett måldatum är viktigt och lägger en press som vi behöver för att minska bruket av cigaretter. Att målet är under 5% dagligrökare ser vi inte som orealistiskt, och självklart ska vi alltid ha höga mål. Vi behöver kraftsamla oss på samma vis vi gjort på andra områden och visa på att vi tar de stora konserverna av tobak på stort allvar. Både vad gäller konsekvenserna hos de som brukar tobaken och även hos de många fattiga som odlar och tillverkar tobaken.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5

Fråga 13. Hur ser ni på insatser för att kontrollera nya nikotinprodukter (som t ex e-cigarettor och tobaksfria tuggtabletter), som ofta faller utanför existerande lagstiftning?

För att inte få en normalisering av tobak och en tillbakagång av prevalensen så behöver vi vara snabba och kraftfulla vad gäller kontrollen av nya produkter som kan underminera rådande lagstiftning. Dit hör bland annat e-cigarettor som vi är glada för att Folkhälsomyndigheten redan arbetar med för att informera om och begränsa. Vi måste ha en lagstiftning som även håller för utvecklingen av nya rök- och nikotinprodukter.

Åtgärdens angelägenhetsgrad: 5